Societat | Aguaita.cat | Actualitzat el 25/01/2022 a les 09:54

La història d'un brigadista internacional, darrer llibre del periodista Toni Orensanz

L'autor retrata un pianista proto-hippie que tocava només amb la mà esquerra

El periodista Toni Orensanz. | Eloi Tost/ACN

Idealisme il·lús, contracultura, llibertat, música i autosuperació. Però també **derrotes, drogoaddicció i delinqüència**. Tot barrejat dins un personatge carismàtic, inspirador i molt estimat al **Chicago dels 70 i 80** que havia lluitat a la **Batalla de l'Ebre**. Això era, a grans trets, **Eddie Balchowsky**, la figura entorn a la qual gira el darrer llibre del periodista prioratí Toni Orensanz *Com vas perdre el braç, Balchowsky?*.

L'autor de *L'òmnibus de la mort* o *El nazi de Siurana* s'endinsa en la vida d'este pianista que va perdre el braç dret lluitant contra els **feixistes** i que se'n va tornar abatut als **Estats Units**. Orensanz explica a l'ACN que ha volgut fer "un cant al periodisme" amb una recerca feta amb "obsessió documental".

A partir d'una entrevista, Orensanz descobreix que al tren hospital de la **Batalla de l'Ebre (1938)** que hi havia al túnel de **Pradell de la Teixeta** es va atendre un pianista, al qual li van haver de tallar el braç dret. "A partir d'aquí em quedo amb la certesa de pensar que darrere un pianista que perd un braç en una guerra a l'altra punta de món hi ha d'haver una bona història", explica l'autor.

La de Balchowsky, Orensanz la defineix com una vida "d'aventures i peripècies", la "d'un

perdedor amb totes les lletres que va venir a Espanya per una guerra i se'n torna derrotat i vençut". Després de la recerca, el periodista comenta encara fascinat que va ser "un personatge meravellós". "És una història dels altres Estats Units, de la que no surt als llibres oficials", reconeix.

A causa de l'amputació, al protagonista li administren **morfina**. I la sensació li agrada. Més endavant s'endinsa en l'**heroïna**. I en les **amfetamines**. I amb uns amics crea un laboratori per crear drogues d'esquenes de l'**administració nord-americana**, "com si fos *Breaking Bad*". Tot plegat mentre als anys 50 ocupa cases per fer-hi centres de creació cultural, una mena de comunes *hippies*, però prèvies a l'explosió del **moviment llibertari**.

El protagonista es relaciona amb artistes de diferents disciplines, com poetes **Beat**, però per la seua condició de pianista té un vincle estret amb la música. Treballa en un dels locals més mítics de l'escena rockera de Chicago, pel qual hi passen uns joves **Bruce Springsteen**, **Tom Waits** o **Bob Marley**. "Després dels concerts es quedaven tots per allà i ell es posava a tocar el piano amb una mà i a cantar cançons de la Guerra Civil. És clar, els altres flipaven amb el personatge", narra Orensanz. Fins al punt que es fa amic d'ells i alguns li dediquen cançons, fet que fa créixer la seva dimensió. "Sortir amb ell de festa era aventura, peripècies i farts de riure. Balchowsky era la vida desfermada", sosté l'escriptor.

Recerca acurada
Orensanz afirma que la recerca sobre el personatge "ha sigut relativament fàcil". "Este home tenia molts amics a Chicago i gent que l'estimava molt. Sí que **han passat 30 anys des de la seva mort** -va morir el **1989**- però per una determinada època va ser com una icona", indica. Així, el periodista ha remenat **arxius històrics**, entrevistes de premsa, de ràdio i n'ha fet de pròpies. Així, ha acabat construint un llibre de **periodisme narratiu** on "tot està referenciat" a les últimes pàgines. "Les llicències que m'he pogut permetre moltes vegades les confesso", assenyala.

La seua intenció ha estat fer "un cant al periodisme en un moment en que sembla que la veritat no importa". "Hi ha molta sobreinformació, no saps què t'has de creure i què no. El llibre és l'obsessió de que a través del periodisme i les ciències socials ens podem aproximar a una idea de veritat. I si això no ens ho creiem els periodistes, pleguem i dediquem-nos a fer propaganda tot el dia", exposa. En l'obra també vol "que la gent entengs d'on trec la informació", ja que sinó "pensen que obeeixes a interessos obscurs i manipulacions". "La gent ha de veure que la faena que fem és honesta, i he sigut patològicament malalt d'això", finalitza.

Editat per Columna, *Com vas perdre el braç, Balchowsky?* ha sortit a la venda este 7 de gener. De cara a la tardor es publicarà la versió en castellà de la mà de Navona. No està descartada la traducció a l'anglès, els drets de la qual els té **Grupo Planeta**. De moment, però, no hi ha data.